

ПРАКТИКУМ ІЗ ЕЛЕМЕНТАМИ ТРЕНІНГУ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ «СЕРЦЕ ВІДДАЮ ДІТЯМ»

Мета: вшанувати пам'ять В.О. Сухомлинського; зацентрувати увагу на значенні творчого, літературного й педагогічного доробків педагога-гуманіста для кожного вчителя; за допомогою творів Василя Сухомлинського створити позитивний настрій у колективі; розвивати емоційну сферу та чутливість до емоційного стану колег; відпрацювати навички співпраці, подолання замкнутості й пасивності; виховання доброзичливості та бажання зробити щось приємне іншій людині.

Перебіг тренінгу

Василь Олександрович Сухомлинський – видатний український учитель – гуманіст, творець, публіцист, чудова людина. Науково-теоретична спадщина, залишена ним, дозволяє зарядитися творчістю, терпінням, життєвою мудрістю. У своїх творах автор промовляє до душі читача, до його людської гідності й звеличує ті найкращі паростки його шляхетності, що, підводячись на повний зріст, підносять і людину. Саме в цьому й полягає принципова позиція

В.О.Сухомлинського – підносити, а не принижувати, що найбільше відбилося в його розповідях для батьків, дітей, учителів. Найголовніший інструмент його педагогіки – повага й любов.

Саме з притчі Василя Олександровича Сухомлинського «Про мудрого вчителя» ми розпочнемо нашу роботу.

Проблемне завдання: замисліться над тим, кого ми можемо назвати справжнім учителем.

«Притча про мудрого вчителя»

В. О. Сухомлинського

Був учитель немічний та худий. Жилисті були руки його, і сумна мережа зморшок зборознила високе чоло. Але очі вчителя, коли він говорив, блищали світло й чисто, сила випромінювалася з них. Коли говорив учитель, неначе стіна розсувалася перед людьми, і хід сонця розумів, і спів пташок, і ярість тварин, і життя будь-якої істоти на землі. І були в нього три учні. Молоді вони

були та любили життя. Усе, що знав, передавав їм учитель.

Коли прийшов час їм іти, він сказав: «Я навчав вас багато років. Ось шлях. Він веде до селища. Я вже старий і не піду з вами. До того ж я знаю кожен камінь цього шляху. Через три доби ви повернетеся до мене й розкажете, що саме знайшли в кінці шляху».

Пройшло три доби. Прийшов перший учень. «Мене ласкаво зустріли, сказав він, – називали мене вчителем, дивувалися моїм знанням, щедро пригощали в кожній хаті». «А якого кольору

очі в дітей цього селища?» – спитав учитель. «Не знаю, – відповів учень, – бо в перший день я випив стільки прекрасного духмяного вина, що всі очі здавалися мені однаковими». «Повертайся в селище, – наказав старий, – ти ще зможеш оволодіти ремеслами, але вчителем ти не станеш ніколи».

Повернувся до вчителя другий учень. «Я був вражений красою жінок у селищі, – промовив він, – проте є там одна краща за всіх у світі, я готовий до будь-якої жертви заради неї». І сказав тоді йому вчитель: «Ти будеш люблячим чоловіком, можливо, ти станеш гідним батьком, але вчителем ти не станеш ніколи».

І побачивши третього учня, спокійно дивився на нього вчитель, як дивляться люди, які вже дізналися про каміння шляху великого, на тих, хто лише вступає на цю путь. «Я дізнався, що діти бувають голодні, – вимовив юнак ледве чути. Я дізнався, як вони плачуть і як важко розкрити їхні серця. Біль і тривога оселилися в моїй душі. Я нічого не знаю. Я знову твій учень».

Але, обійнявши юнака, учитель сказав: «Ти вже не учень. Ти – учитель!»

Дискусійна карусель на тему «Учитель. Хто він?»

Правила дискусійної каруселі

Я озвучую певну точку зору, а ви повинні

пояснити, чи погоджуєтеся ви з почутим і чому, або спростувати, обґрунтувавши свою відповідь. Я щоразу буду звертатися до конкретної людини, а інші, якщо є що сказати, повинні доповнити відповідь колеги.

Отже, учитель. Хто він? Чи погоджуєтеся ви з тим, що:

- Учитель завжди лікар...
- Учитель, безумовно, художник...
- Учитель завжди актор...
- Учитель – скульптор...
- Учитель – великий психолог...
- Учитель – талановитий режисер...
- Учитель щодня суддя...
- Учитель, на жаль, чиновник...
- Учитель – клоун ...
- Учитель – мудрий філософ...
- Учитель – письменник...
- Учитель буває інженером...
- Учитель – кат... (катує незнання)
- Учитель – космонавт...
- Учитель – бухгалтер й економіст...
- Учитель – творець...
- Учитель, безумовно, диригент...
- Учитель іноді священник...
- Учитель, на жаль, буває дресирувальником...
- Учитель – ілюзіоніст...
- Учитель – висококваліфікований менеджер...

В. О. Сухомлинський зазначає: «Людина тільки тоді стає людиною, коли вона любить людей».

Люби людей! Живи так, щоб твоя серце вина була здоровою, чистою та сильною. Бути справжньою людиною – це значить віддати всі сили своєї душі в ім'я того, щоб люди навкруги тебе були кращими, духовно багатими; щоб у кожній людині, з якою ти зустрічаєшся в житті, залишалось щось гарне від тебе, від праці твоєї душі».

Гра «Літнє побажання для колеги» **Правила гри**

Ведучий проносить повз учасників гри коробочку, у якій лежать половинки квіточок, що пронумеровані. (На кожній половинці однієї квіточки треба поставити однакові цифри й половинки перемішати. Половинок повинно бути стільки, скільки й учасників. Кожний із учасників бере половинку квітки й пише на ній побажання для колеги, ім'я якого ще невідоме. Коли всі напишуть, ведучий просить знайти людину, у якої половинка квітки з такою ж цифрою. Учасники утворюють пари, обмінюються побажаннями).

Шановні колеги, я також маю побажання для вас, але спочатку послухайте легенду Василя Олександровича Сухомлинського «Хто найкращий майстер на землі».

Легенда Василя Олександровича Сухомлинського

«Хто найкращий майстер на землі»

Це було дуже давно. В одному селі в Україні дівча та й жінки вирішили показати свою майстерність. Домовилися, що в неділю всі прийдуть на сільський майдан і кожна принесе найкраще, що вона зробила своїми руками: вишитий рушник, мереживо, скатертину, одяг...

У призначений день усі дівча та й жінки прийшли на майдан, принесли безліч цікавих речей. У старих, які мали назвати найкращих майстринь, очі розбігалися.

Дружини й дочки багатіїв принесли вишиті золотом покривала, тонкі мережані фіранки, на яких були вив'язані дивовижні птахи. Але переможницею стала дружина бідняка Марина. Вона не принесла ні вишитого рушника, ні мережив, хоча все це чудово вміла робити. Вона привела п'ятирічного сина Петруся. А він приніс жайворонка, якого сам вирізав із дерева, приклав жайворонка до губ, і той защебетав, як живий. Усі завмерли, ніхто не поворухнувся. Усіх зачарувала пісня, і раптом у блакитному небі заспівав живий жайворонок, якого привабив спів із землі.

(Виступ за презентацією)

Учитель не робить кар'єри... Він приходять у школу вчителем і йде в тому ж званні. Він – артист, але його глядачі й слухачі не аплодують йому, він лікар, але його пацієнти не завжди хочуть лікуватися. То де йому взяти сили для щоденного натхнення? Тільки в усвідомленні ВЕЛИЧІ своєї справи. А велич у нашому розумінні полягає в тій меті, яку ми з вами визначили і яка так співзвучна з ідеями В.О. Сухомлинського: створення школи радості!

І педагог-гуманіст Василь Олександрович запропонував нам один із шляхів вирішення цієї проблеми. Він писав: «Давні філософи стверджували: у глибині моря – сіль, але тільки течія викриває її; давні філософи писали: яйце жайворонка несе в собі ембріон співака, але пісня пролунає після впливу життя. У кожній дитині – образ Творця, але Творцю необхідний помічник, який побачить у ній цей образ. Без вихователя дитина людиною не стане, бо виховувати саму себе

не зможе. Дитина й поруч дорослий – це фундаментальна основа суттєво необхідного в освіті».

Дійсно, педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського дуже різнопланова, немов кольори веселки. Зараз я пропоную вам вибрати один із її кольорів, щоб побачити, який настрій у вас після нашої зустрічі.

А чому саме я обрала веселку, скажу віршем:

Веселка – символ згоди людства з Богом –
Сім кольорів земних у собі вмещає,
І кожен з них риси людини
Своїм цвітінням визначає.
Добро – червоний, радість – жовтий,
Натхнення – колір голубий,
Лиш фіолетовий – сумний.
Проте оранжевий – мов сонце,
Тепло душі в собі несе,
А синій – строгості, та в міру,
Бо добре, коли в міру все.

І на згадку про нашу зустріч я хочу подарувати всім молитву для вчителя, яка буде оберігати вас і допомагати у ваших починаннях.

Молитва вчителя

Господи! Ти, хто вчив нас, прости, що я вчу, що ношу звання Учителя, як Ти носив. Дай мені єдину любов – любов до школи.

Учителю, зроби моє старання постійним, а розчарування – мінущим. Вирви з душі моєї бажання помсти, яка все ще турбує мене, коли мене ранять. Нехай не печалить мене нерозуміння, не ранить безпам'ятність моїх учнів, яких я вчила. Дай мені можливість виховати ученицю, яка б пішла моїми стопами та продовжила б мою справу, коли мене не буде.

Друже мій! Будь зі мною. Підтримай мене. Часто, дуже часто поруч зі мною не було нікого, крім Тебе. Дай мені простоту і дай мені глибину: врятуй мій кожний урок від пустоти.

Дай мені сили позбавитися своїх переживань, коли я ввійду вранці до класу. Нехай моя рука буде легкою, коли я караю, і ласкавою, коли я спрямовую. Нехай мені болить, коли я караю.

Зроби так, щоб мою школу я перетворила на Храм Духовності. Нехай порив мого ентузіазму зігріває моїх учнів...

Пам'ятайте, що дитина – це дзеркало життя не тільки своїх батьків, а й учителів. Як у краплі води відбивається сонце, так і в дітях відображається духовне багатство вчителів. Робіть усе, щоб дитинство й майбутнє наших дітей було прекрасним. Любові та взаєморозуміння вам, успіхів у роботі і щастя від безмежної вдячності дітей!

Додатки (слайди презентації)

Проблемне завдання:

Кого ми можемо назвати справжнім учителем?

1

Дискусійна карусель
"Учитель. Хто він?"

- * Учитель завжди лікар...
- * Учитель, безумовно, художник...
- * Учитель - завжди актор...
- * Учитель – скульптор...
- * Учитель – великий психолог...
- * Учитель – талановитий режисер...
- * Учитель - щодня суддя...
- * Учитель, на жаль, чиновник...
- * Учитель – клоун...
- * Учитель – мудрий філософ...
- * Учитель – поет і письменник...
- * Учитель буває інженером...
- * Учитель – кат...(катус незнання)
- * Учитель – космонавт...
- * Учитель – бухгалтер і економіст...
- * Учитель – творець...
- * Учитель, безумовно, дирижер...
- * Учитель -іноді священник...
- * Учитель, на жаль, буває дресирувальником...
- * Учитель – ілюзіоніст...
- * Учитель – висококваліфікований менеджер...

2

Гра "Літнє побажання для колеги"

3

Основні принципи у системі поглядів В.О. Сухомлинського:

- гуманістичне ставлення до особистості кожного вихованця;
- врахування його індивідуальних особливостей;
- формування духовного світу;
- стимулювання розвитку й саморозвитку дитини, звернення до її внутрішнього світу;
- використання демократичних педагогічних засобів і методів навчання й виховання (повага, заохочення, опора на позитивне);
- розвиток творчих сил кожної окремої особистості в умовах колективної співдружності.

4

Гуманістичні принципи педагогіки В. Сухомлинського:

- ▶ пізнання багатогранності дитини;
- ▶ віра в її неповторність і талановитість;
- ▶ визнання природного оптимізму дитини;
- ▶ обережне звернення до душі й розуму дитини;
- ▶ захист багатства людської природи в дитячій душі;
- ▶ виховання в дитини самоповаги;
- ▶ утвердження краси в природі та в людині.

5

6

Система вимог В. Сухомлинського до діяльності педагога:

- ◆ Любов до дітей і до кожної окремої дитини;
- ◆ Повага до дитини, уміння бачити в кожній людині особистість;
- ◆ Віра в дитину, як запорука педагогічного успіху;
- ◆ Глибоке знання дитини;
- ◆ Розуміння дитини;
- ◆ Бережливе ставлення до духовного світу й природи дитини;
- ◆ Вміння розвивати у дитини почуття власної гідності;
- ◆ Вміння вводити дитину в коло інтересів, життя інших людей;
- ◆ Бути другом, мудрим порадиником дитини.

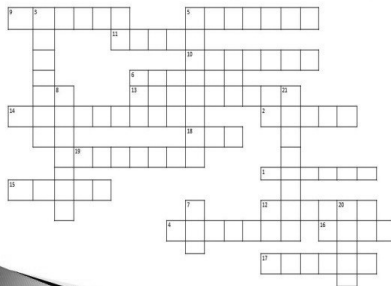
7

“Золоті розсипи ідей В.О.Сухомлинського в практиці”

8

Кросворд “Сторінками казок В. О. Сухомлинського”

9

- По горизонталі:**
1. – Спечить мені – просить Юрась.
 2. – Щастя – це коли з дітей ніхто не
 4. – Хто ж розбив вазу? – запитала мама. – тихо відповів Петрик.
 5. Тобі моє побажання : бути
 6. А скільки у лузі.
 9. Де цюкала сокира, там виступили
 10. Та от ненароком зламав.
 11. Хто продає свого , той гірший за гадюку.
 12. – Дякую, каже Метелик, – ти врятувала мене від
 13. – Ось така, доно, квітка конвалії, – тихо говорить мати. Як мій
 14. Федько
 15. Справді, в печі не спечеш.
 16. Мені снилося, що зламала конвалію.
 17. Ось вони помитили, що впало з дерева й лежить на землі.
 18. Це був найледачійший у світі
 19. – Ікте, дітки, надайтесь, а татко нам принесе.

- По вертикалі:**
3. Кожна людина повинна бути
 5. Під вікном у нас живуть
 7. Був у чоловіка вірний друг
 8. Біда заставляє
 20. То відлетіли сумні Марійчині
 21. Побіг додому й про все розповів бабусі.

10

Авторські казки

Казкове перетікання
(за мотивами казки В.О.Сухомлинського)
Сонячне сонце за обрій сіде.
Усе навороті дивним сім засинає.
На всі сторони гостиний чудовий.
Щоб сонця мавати соняшниковій.
Соні Діагона заводять до хати
Діабру кажу оповідають:
У дубовому гаючку
На зелену листочку
С ланочка мала,
В ній Гусеничка жала,
Говорити всі кажуть:
Оч мовчала, так мовчала,
Якщо дивно вигукнула,
Витну шубку осяє:
Пасивалась Ося –
«Ну жбо ж і не краса?»
У ній крижачок немалю,
Пелюка, а не літе,
Розлетілась немарі –
Красе, ти сиди в морі!
Павочка й собі крижачку:
«Ми не будемо мовчати!»
Та Гусеничка мала
Шоб і нічого не була,
Всі доваля поспівувалась,
В білу сукню одягалась,
Звернула у гаючку
Пил милово зважув,
Перетікала насадо –
Десь Гусеничка не стало...
Зитувалась комашка: став метелик і некаждий.
Крижачки залетів,
Гей у небо полетів.

11

- По горизонталі:**
1. – Спечить мені – просить Юрась.
 2. – Щастя – це коли з дітей ніхто не
 4. – Хто ж розбив вазу? – запитала мама. – тихо відповів Петрик.
 5. Тобі моє побажання : бути
 6. А скільки у лузі.
 9. Де цюкала сокира, там виступили
 10. Та от ненароком зламав.
 11. Хто продає свого , той гірший за гадюку.
 12. – Дякую, каже Метелик, – ти врятувала мене від
 13. – Ось така, доно, квітка конвалії, – тихо говорить мати. Як мій
 14. Федько
 15. Справді, в печі не спечеш.
 16. Мені снилося, що зламала конвалію.
 17. Ось вони помитили, що впало з дерева й лежить на землі.
 18. Це був найледачійший у світі
 19. – Ікте, дітки, надайтесь, а татко нам принесе.

- По вертикалі:**
3. Кожна людина повинна бути
 5. Під вікном у нас живуть
 7. Був у чоловіка вірний друг
 8. Біда заставляє
 20. То відлетіли сумні Марійчині
 21. Побіг додому й про все розповів бабусі.

12